

ใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการเป็นสินสมรสหรือไม่

บทความนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ โดยสามีภรรยาได้จดทะเบียนสมรสกัน เป็นสามีภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมายได้ร่วมกันประกอบกิจการสถานบริการ แต่ภายหลังสามีภรรยาได้หย่าร้างกัน จึงเกิดประเด็นว่ารายได้ ทรัพย์สิน และใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการที่ได้มาจากการประกอบสถานบริการ ถือเป็นสินสมรสทั้งหมดหรือไม่ เป็นประเด็นที่น่าศึกษาค้นหาคำตอบ แต่ก่อนที่จะพิจารณาว่าใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการเป็นสินสมรสหรือไม่ ต้องทราบความหมายของสินส่วนตัวและสินสมรสก่อน เพื่อทำความเข้าใจให้ถูกต้องว่าทรัพย์สินใดเป็นสินส่วนตัวหรือเป็นสินสมรส ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ครอบครัว ได้บัญญัติสินส่วนตัวและสินสมรส ไว้ดังนี้

มาตรา ๑๔๗๑ สินส่วนตัวได้แก่ทรัพย์สิน

(๑) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส

(๒) ที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

(๓) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือโดยการให้โดยเสน่หา

(๔) ที่เป็นของหมั้น

มาตรา ๑๔๗๔ สินสมรสได้แก่ทรัพย์สิน

(๑) ที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส

(๒) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้หนังสือเมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรส

(๓) ที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว

ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งเป็นสินสมรสหรือไม่ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส

โดยเรื่องทรัพย์สินที่เป็นสินสมรสได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาวางแนวทางไว้ ดังนี้ กรณีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๐๔๐/๒๕๕๗ ได้วินิจฉัยว่า “โจทก์กับจำเลยจดทะเบียนสมรสกันและซื้อที่ดินพร้อมบ้าน ภายหลังจดทะเบียนสมรส แม้ที่ดินและบ้านระบุชื่อโจทก์เพียงฝ่ายเดียวแต่เป็นทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรส จึงเป็นทรัพย์สินที่โจทก์และจำเลยได้มาระหว่างสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๗๔ (๑) ซึ่งโจทก์และจำเลยต้องนำมาแบ่งกันเมื่อขาดจากการสมรส โดยได้ส่วนเท่ากันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๓” จากข้อกฎหมายและคำพิพากษาศาลฎีกาที่วางแนวทางไว้ว่าทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส เป็นสินสมรส จึงเกิดคำถามว่า “สถานบริการซึ่งคู่สมรสได้ร่วมกันประกอบกิจการนั้น ใบอนุญาตตั้งสถานบริการจะถือว่าเป็นสินสมรสด้วยหรือไม่” ในกรณีดังกล่าวต้องพิจารณาจากพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๔

วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งสถานบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ วรรคสอง บัญญัติว่า ในการพิจารณาอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่คำนึงถึงประวัติการกระทำความผิดต่อกฎหมายของผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการประกอบด้วย วรรคสาม หลักเกณฑ์และวิธีการขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่งและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดต่อกฎหมายของผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการตามวรรคสอง รวมทั้งการขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา ๖ ผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการตามมาตรา ๔ ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(๒) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรม

(๓) ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๔) ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรัง หรือโรคยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง

(๕) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง ตามกฎหมายว่าด้วยการปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุอันลามก หรือตามกฎหมายว่าด้วยการปรามการค้าประเวณี

ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขออนุญาตและการดำเนินกิจการสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑ กำหนดว่า ผู้ใดประสงค์จะขออนุญาตตั้งสถานบริการตามมาตรา ๔ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตพร้อมด้วยหลักฐานและเอกสาร... ข้อ ๓ ในการพิจารณาอนุญาตให้ตั้งสถานบริการให้พนักงานเจ้าหน้าที่คำนึงถึงประวัติการกระทำความผิดต่อกฎหมายของผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการโดยผู้ขออนุญาตต้องไม่มีประวัติการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้จนถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตภายในระยะเวลาสามปี และไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดทางอาญอันมีลักษณะที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และข้อ ๔ พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการเมื่อผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการมีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรา ๖ และไม่ปรากฏประวัติการกระทำความผิดตามข้อ ๓ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการต้องมีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ เนื่องจากสถานบริการบางประเภทอาจดำเนินการที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ในการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการจึงต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม ประวัติการกระทำความผิดต่อกฎหมายของผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการอย่างเคร่งครัด ใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการจึงเป็นการอนุญาตเฉพาะตัวของบุคคลผู้ขอรับใบอนุญาตตั้งสถานบริการซึ่งคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๗/๒๕๕๑ เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑ ข้อ ๙ ได้กำหนดว่า การขอเปลี่ยนผู้รับอนุญาตจากการซื้อขายใบอนุญาต การให้หรือการแลกเปลี่ยนใบอนุญาต กรณีเช่นนี้ถือว่าเป็นการโอนใบอนุญาตโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากใบอนุญาตเป็นการอนุญาตเฉพาะตัว และตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มิได้กำหนดไว้ให้โอนใบอนุญาตให้แก่กันได้แต่อย่างใด และข้อ ๑๑ การโอนกิจการสถานบริการระหว่างบุคคลรวมทั้งการโอนกิจการตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล ถือเป็นการโอนทรัพย์สินระหว่างกันเท่านั้น ไม่สามารถโอนใบอนุญาตให้แก่กันได้ ถ้าผู้รับโอนทรัพย์สินของสถานบริการประสงค์จะดำเนินกิจการสถานบริการ ต้องขออนุญาตตั้งสถานบริการใหม่ ยกเว้นกรณีผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการถึงแก่ความตาย และทายาทประสงค์จะดำเนินกิจการสถานบริการต่อไป เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้วให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกซึ่งเป็นผู้ยื่นคำขอเข้าดำเนินการสถานบริการต่อไป ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จึงไม่มีอำนาจ ที่จะอนุญาตให้เปลี่ยนผู้รับอนุญาตหรือโอนใบอนุญาตให้แก่กันได้ เมื่อใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการ ใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการจึงไม่ใช่สินสมรสของคู่สมรสแต่

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าคู่สมรสจะร่วมกันประกอบกิจการสถานบริการก็ตาม กรณีนี้ต้องถือว่าเฉพาะในส่วนของทรัพย์สินหรือ รายได้อันเกิดจากการประกอบกิจการสถานบริการเท่านั้นที่ถือเป็นสินสมรส โบนัสญาติให้ตั้งสถานบริการจึง แตกต่างจากทรัพย์สินหรือรายได้จากการประกอบสถานบริการซึ่งเป็นสินสมรสของคู่สมรส ตามความในมาตรา ๑๔๗๔ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในกรณีนี้ได้มีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดี หมายเลขแดงที่ อ.๑๓๕/๒๕๖๕ มีข้อเท็จจริงว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๒ เป็นสามีภรรยา กัน โดย จดทะเบียนสมรสตั้งแต่วันที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ และทั้งสองได้ร่วมกันประกอบกิจการสถานบริการ ซึ่งใบอนุญาตให้ ตั้งสถานบริการเป็นชื่อของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ได้จดทะเบียนหย่าขาดจากกัน ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ขอเปลี่ยนชื่อ ผู้ประกอบการสถานบริการจากผู้ฟ้องคดีที่ ๑ เป็นผู้ฟ้องคดีที่ ๒ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เห็นว่าไม่อนุญาตให้ โอนใบอนุญาตดังกล่าวเนื่องจากไม่เข้าหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเปลี่ยนผู้รับอนุญาตสถานบริการตามพระราชบัญญัติ สถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ และคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๗/๒๕๕๑ เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ สถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑ ข้อ ๙ และข้อ ๑๑ เนื่องจากการโอนใบอนุญาตให้ตั้ง สถานบริการแก่กันมิได้กรณีเดียว คือ การตกทอดทางมรดก ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ จึงอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้ โอนใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ ปรากฏว่า อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ฟังไม่ขึ้นและยืนยันตามคำสั่งเดิม ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๒ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ได้อุทธรณ์ขอให้ศาลปกครองสูงสุดกลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ซึ่ง ศาลปกครองสูงสุดได้พิเคราะห์แล้วเห็นว่า “...เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ ที่ ประสงค์จะให้การได้รับใบอนุญาตตั้งสถานบริการเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้รับอนุญาตรายนั้นโดยเฉพาะ แม้ ใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการอาจถือเป็นทรัพย์สิน แต่ก็เป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้ขออนุญาตที่ไม่อาจโอนให้แก่ บุคคลอื่นได้... ..ดังนั้น การที่พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ตั้งสถานบริการทั้งสองแห่งดังกล่าว จึงเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการจึงมิใช่สินสมรสที่สามารถโอนให้แก่กันได้ ดังเช่นทรัพย์สินหรือรายได้จากการประกอบกิจการสถานบริการทั้งสองแห่ง เมื่อคำร้องฉบับลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ขอเปลี่ยนชื่อผู้รับอนุญาตให้ตั้งสถานบริการทั้งสองแห่งเป็นชื่อของผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการ ขออนุญาตและการดำเนินกิจการสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๔๙ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้พิจารณาคำร้องของผู้ ฟ้องคดีที่ ๑ แล้วมีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำขอของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าวจึงเป็นการใช้ดุลยพินิจที่ชอบด้วย กฎหมายแล้ว”

จากกรณีดังกล่าวเห็นได้ว่าแม้คู่สมรสจะประกอบกิจการร่วมกัน ซึ่งทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบ กิจการร่วมกันถือเป็นสินสมรสตามความในมาตรา ๑๔๗๔ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ตาม แต่หากในเรื่องใบอนุญาตที่กฎหมายต้องพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้ขออนุญาต ลักษณะต้องห้าม ประวัติ การกระทำความผิด เป็นต้น จึงเป็นเรื่องเฉพาะตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น แม้ใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ จะได้มาในระหว่างสมรส แต่คู่สมรสหาอาจโอนใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการแก่อีกฝ่ายหนึ่งโดยอ้างเหตุผลว่า เป็นสินสมรสแต่อย่างใดไม่

นางสาวกุลฉัตร กาลหอมหวล

นิติกรชำนาญการ

ส่วนงานนิติกร สำนักการสอบสวนและนิติการ

กรมการปกครอง